СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXI. Число 154. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 3. липня, 1923. — VOL. XXXI. No. 154. Jersey City, N. J., Tuesday, July 3, 1923. THREE CENTS

12 КОРАБЛІВ ПРИВЕЗЛИ ЗІ СТАРОГО СВІТА ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ 10,000 НОВИХ ЕМІГРАНТІВ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 30. червня. — На водах недалеко нюйорської пристані жде 12 кораблів, котрі привезли з Европи, Азії й Африки 10,000 нових емігрантів.

Кораблі в понеділок припинуть до нюйорських пристаний, але американська іміграційна влада не може дати собі ради відразу з усіми еміґрантами.

Тепер ще є на острові Еллис Айленд 900 еміґрантів. Кромі того іміграційна влада на острові може ще денно залагодити 2,000 нових іміґрантів.

Тепер було на Еллис Айленд 79 інспекторів, а нині побільшено їх число до 85. Лікарів для оглядин еміґрантів є на острові 14.

Щоб облекшити висадження еміґрантів деякі кораблі відплили до Бостону, Месс.

СТЕЙТ НЮ ЙОРК ВИПЛАТИВ ЗА 9 ЛІТ $125,000,000 ВІДШКОДОВАННЯ РОБІТНИКАМ

ОЛБЕНІ, Н. Й., 1. липня. — Стейтовий промисловий комішенер Бернард Л. Тінтеґ у свому звіті каже, що в стейті Ню Йорку річно є випадків у промислі до 300,000, а з того около 1,300 смертий.

Від 9 літ, відколи є стейтовий закон про відшкодоване для робітників, стейт Ню Йорк виплатив 400,000 робітникам $125,000,000 відшкодовання.

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНҐ ВІДПОЧИВАЄ В ЄЛЛОВСТОВН ПАРКУ

ҐАРДИНЕР, Монтена, 30. червня. — По 10-дневній подорожі на захід президент Гардинґ прибув до Єлловстовн Парку, де відпочнне два дні.

Він замешкав з товариством в готелі Олд Фейтфул Інн.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО МАЄ ПОВАД $300,000,000 НАДВИШКИ В БУДЖЕТІ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 1. липня. — Обчислення з минулого фіскального (скарбового) року (від 1. липня, 1922, до 1. липня, 1923) виказують, що приходи адміністрації Злучених Держав в тому році виносили $4,007,135,480, а розходи $3,697,478,020, значить, що осталась надвишка в буджеті в сумі $309,657,460.

При кінці минулого фіскального року американське правительство мало ще довгу $22,349,707,365. Се значить, що в тому році воно сплатило $613,674,342.

ТОРГИ ІЗЗА ЛОВЛІ АЛЬКОГОЛЮ БІЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ БЕРЕГІВ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 1. липня. — В тутешніх урядових кругах заявляють, що державний секретар Чарлз Евенс Гюс обстоює далі при домаганню 12-милевої границі на водах біля американських берегів задля поборювання тих кораблів і лодок, що перевозять тайком алькоголічні напитки до Америки.

Тому, кажуть, він разом з міністром скарбу Меллоном зарядив, щоб забирано з чужинецьких кораблів навіть опечатані засоби алькогольних напитків, щоби опісля відступити від сих переслідувань, а натомісць виторгувати від других держав згоду, щоб Америка мала право ловити чужинецькі судна з алькоголем на водах на просторі 12 миль кругом американських берегів.

ЧИСЛО УРОДЖЕНЬ ЗМЕНЬШУЄТЬСЯ, А СМЕРТИЙ ПОБІЛЬШУЄТЬСЯ В АМЕРИЦІ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 1. липня. — Статистичні обчислення показують, що число уроджень в злучених Державах в минулому році зменшилося. В 1921 році було 24.3 уроджень на тисячу мешканців, а в 1922 році лише 22.7 на тисячу мешканців.

Зноваж число смертий побільшилось. В 1921 році було смертий 11.7 на тисячу, а в 1922 се число побільшилось до 11.9.

В містах процент смертий був більший аніж по селах.

УСТУПАЄ ІЗЗА НЕВИСТАРЧАЮЧОЇ ПЛАТНІ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 1. липня. — Заступник американського міністра скарбу, Едвард Клиффорд, заявив, що по повороті міністра скарбу Меллона з Европи уступить зі свого становища.

За причину подає, що його платня невистарчаюча.

НОВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В АЛІЯНТСЬКІЙ КОМІСІЇ

ВАШИНҐТОН, Д. К., 1. липня. — Американський представник в аліянтській комісії „воєнних відшкодовань" в Парижі, Ролевд В. Бойден, уступив зі свого становища.

Його місце займе полковник Джеймс А. Логен.

$100,000 ЗА НАЙЛІПШИЙ СПОСІБ ДЛЯ ЗАПЕВНЕННЯ МИРА

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па., 1. липня. — Едвард В. Бак, тутешній видавець журналів, оголосив нагороду в сумі $100,000 для того Американця, котрий подасть найліпший плян, як Америка може співділати з другими державами, щоб запевнити мир.

ВІДЗНАЧЕННЄ ОГАЙЦЯ

СПРИНҐФІЛД, Огайо, 1. липня. — Нагороду Риму за архитектуру одержав Американець Артур Ф. Дін із Спринґфілд, Огайо, котрий покінчив студії в Огайському стейтовому університеті і в нюйорському Коломбійському університеті.

Він виїде в жовтні с. р. до Риму.

ЗНОВА ПЕРЕГОНИ КОРАБЛІВ З ІМІГРАНТАМИ.

Як кажуть корабельні підприємства, до Злучених Держав спішиться тепер 23 кораблі, наладовані вщерть новими іміґрантами, яких вони хочуть довезти сюди, заким наповняться іміґрантські квоти поодиноких чужих країв. Іміґраційні урядники на Елис Айленді сподіються коло неділі такого натиску іміґрантів, якого ще ніколи не бувало.

СИН СВІДЧИТЬ, ЩО МАТИ ВБИЛА БАТЬКА.

Перед стейтовим судом в Брукляні засідає 46-літна Марія Лонерґен, мати 14 дітий, обжалована за вбиттє свого чоловіка, колишнього боксерського шампіона.

Межи свідками, покликаними прокураторією, був її 14-літний син Віліем. Хлопчина зізнав, що раз мати в його присутности ввійшла до варстату направи роверів, який удержував її муж, держучи якийсь блискучий предмет. Ставувши за плечима мужа, вона вистрілила до нього кілька разів, а відтак кинула револьвер на землю.

Коли адвокати оборони стали допитувати хлопця, показалося, що він в деному складав попередно відмінні зізнання. Хлопчина пояснив суперечности тим, що йому грозила арештом, як він не буде зізнавати так, як йому говорила поліція.

ЄДИНИЙ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК В РОСІЇ.

В совітських газетах оголошено декрет про єдиний сільсько-господарський податок. Цей податок має заступити всі инші податки, які досі бралися з селян. Податок вираховується в збіжевих одиницях й стягається або хлібом або грішми. Розмір податку визначається совнаркомом в залежности від степені урожайности.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДДАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ДЗВОНИ.

Радянський Уряд повернув Польщі дзвони вивезені в часі війни з Волині, Галичини, Холмщини і Польщі дзвони, котрі можна тепер утримати у Варшаві. В першій партії дуже богато дзвонів з Галичини, а найменьше з Волині, причім з повіту Луцького нема ніодного. В найблизших днях має прийти з Росії ще одна партія дзвонів.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Висилка кінцевих жертв присланих до адмін. Свободи по конець червня б. р.

Фонд	Рідна Школа	$51.50
„	Укр. Січ. Стрільці	61.50
„	Інвалідів	84.39
„	Вязнів	31.00
„	Вдів і Сиріт	35.00
„	Голод. Вел. України	25.00
Поміч хорому Землякови		5.00
	Разом	$293.89

Повисшу суму переслано 2. липня б. р. дрефтами Амерікен Експрес Ко., кожду жертву в призначене місце.

При сім повідомляєся весь наш загал, що на сім адм. Свободи кінчить принимати всякі дальші жертви на ріжні ціли і на будуче проситься пересилати такі жертви чи збірки до Обєднання, котре переняло на себе того рода збірки.

Адм. „Свободи".

ШЛЯХ ДЛЯ АВТОМОБІЛІВ.

В англійському міністерстві комунікації розглядали плян заложення шляху з Лондона до Бермінґема виключно для скорих автомобілів. Дорога ця має бути широка на 50 стіп а 91 миль довга. Закрути мають у промірі мати щонайменше чверть милі. Скорість їзди не буде обмежена, таксамо число додаткових (привязаних) возів. Кошти будови цієї дороги передбачено на шість і пів міліона фунтів стерлінґів. Щоби покрити кошти амортизації й інвестиції кожен автомобіль, що користувався би цим шляхом, платив би таксу, відповідно до змісту фрахту. Ця дорога скорого автомобілевого руху принесла би ощадностий з транспортових коштів на 20 до 35%.

РОСІЯ І УКРАЇНА У СВІТОВІЙ ГОСПОДАРЦІ.

Росія і Україна стараються відзискати назад місце, яке вони займали перед війною в світовій господарці. Головно дбають вони про те, щоби навязати торговельні зносини з іншими державами. До вивозу мають вони передовсім збіже. Тому, що вивіз не може йти суходолом задля лихого стану зелізниць, стараються радянські правительства привести до порядку торговельну фльоту на Балтійському і Чорному морі, а таксамо і на Білому та Каспійському морі стоять в поготівлю малі фльоти. Скоро мають відбутись переговори у справі відновлення господарських взаємин з Персією, Китаєм, та Японією.

ПАДЕРЕВСЬКИЙ ГРАЄ НА ФОНД ОТРУЙНИХ ГАЗІВ.

Відомий Ян Іґнаци Падеревський уладив у Парижі кілька концертів, на яких самий грав на фортепяні.

Весь дохід з концертів, як пишуть европейські газети, призначив на фонд дослідів над уліпшенєм отруйних газів.

Видно артистична душа Падеревського не забуває кромі музики також і штуки мордовання людий. Не даром він був польським премієром.

ПОХІД НА МОГИЛИ УКРАЇНСЬКИХ БУКОВИНСЬКИХ ДІЯЧІВ В ЧЕРНІВЦЯХ.

Як рікрічно так і сього року вшанували буковинські Українці память своїх померших многозаслужених земляків величавим походом на їх могили на котрих зложено вінці й відправлено панахиди. Похід відбувся в суботу, дня 26. мая с. р. заходом українських академічних товариств „Чорноморе", „Запороже" і „Православна Академія", та товариств „Жіноча Громада" і „Комітет Українських Пань". В ньому брало участь крім членів висше наведених товариств також богато шкільної молодіжи та старших українських громадян.

Насамперед відправили отці Др. К. Бриндзан, Тащук, Катеринюк і Городиський панахиду на гробі Федьковича. Гріб свіжо зреставрований. Цим доказали буковинські Українці, що памятають на заслуги нашого соловія і вміють їх гідно вшанувати. При панахиді співав студентський хор. Опісля рушив похід на могилу другого нашого поета й композитора О. Ізидора Воробкевича, до могили о. архимандрита Манастирського й писательки Евгенії Ярошинської і до могил інших заслужених земляків. По годині другій розійшлась домів вся українська громада, піднесена на дусі і згадкою на наших світочів в темному буковинському життю.

ОФІЦІЯЛЬНА ПОЛІЦІЯ В ПОЛЬЩІ.

Проект буджетового прелімінаря предбачує розходи на удержання поліції в Польщі 235.254.497.000 мп. річно. Етат поліції виносить 37.191 поліціяів, що виносить 1 поліцай на 675 мешканців. До цеї статистики не вчислено прикорд. сторожі ну і неофіціяльної поліції, яке рекрутується навіть з кругів студентства.

НІМЦІ УБИЛИ БОМБОЮ 10 БЕЛЬҐІЙСЬКИХ ЖОВНІРІВ І 20 ТЯЖКО РАНИЛИ В НАПАДЕНІЙ РУРЩИНІ

ДІССЕЛДОРФ, Німеччина, 30. червня. — Нині рано вибухла бомба в зелізниці, яка переходила через міст рікою Реном на лінії Дуісбург-Гохфельд.

Німці умістили бомбу у возі, яким їхали бельґійські жовніри. Бомба розсадила віз і 10 жовнірів убила на місці, а 20 тяжко ранила. З тяжко ранених половина тех не буде жити.

Сусідні вози поїзду були тільки трохи ушкоджені. Поїзд вискочив зі шин.

Моска пильнував бельґійський жовнір. Його вдарив у голову летучий кусень стали й убив на місці.

Сим поїздом їхало також богато німецьких посажирів, з котрих деякі потерпіли легкі поранення.

Бельґійці зараз по сьому замаху зачали думати про відплату.

Бельґійський міністер національної оборони прислав нині вже наказ головному командантови бельґійської окупаційної армії, ґенералови Руквоєви, щоби негайно удався на місце замаху, розслідив справу, і порішив, яку видумати відплату Німцям.

Міжтим бельґійський командант в Дуісбурґу ґенерал Борен вже зачав відплати. Він узяв 20 заручників (закладників) спожіж горожан міста. Приказав замкнути всі публичні льокалі і наказав спинити рух трамваїв, автомобілів та моторових роверів.

Нині сполудня прибув до Дуісбурга ґенерал Руквой і відбув нараду з міжаліянтською комісією Ренщини.

На нараді рішено наложити нові кари на Німців. Постановлено замкнути границі Ренщини і Рурщини для всіх Німців, кромі тих, що привозять туди поживу, або котрим дозволено приїхати до родини.

ФРАНЦУЗИ І БЕЛЬҐІЙЦІ ДУМАЮТЬ НАД КАРАМИ ДЛЯ НІМЦІВ

ЕССЕН, Німеччина, 1. липня. — Французи і Бельґійці придумують способи покарання Німців за замах, в якому згинуло 10 бельґійських жовнірів, а 20 тяжко ранено.

Французи видають нові накази задля переслідування Німців в нападеній Рурщині, а Бельґійці увязнили вже 223 Німців в окрузі, що остає під їх окупацією. В місті Дуісбургу проголосили Бельґійці стан облоги.

АНҐЛІЯ ЛАДИТЬ НОВИЙ ПЛЯН ФРАНЦУСЬКО-НІМЕЦЬКОЇ УГОДИ

ЛОНДОН, 1. липня. — Тутешня преса заповідає, що британське правительство має небаром предложити новий плян вирішення французьконімецького спору.

ФРАНЦІЯ ВПЕРТА У СВОЇЙ ПРОТИ НІМЕЦЬКІЙ ПОЛІТИЦІ

ПАРИЖ, 30. червня. — Французьке і бельґійське правительство відповідять в понеділок правительству Великої Британії на його запит про становище Франції і Бельгії до німецького предложення задля вирішення питання про сплату аліянтам „воєнного відшкодовання".

Кажуть, що Франція і Бельгія в засаді не будуть противитись переговорам з Німеччиною, але поставлять умови, які можуть не допустити до переговорів.

Французький премієр Пуанкаре найбільше настає на се, щоби Німеччина перед приступленнем до переговорів покинула „пасивну резистенцію" (безчинний опір) в Рурщині, а також, щоб аліянти признали Франції право на окупацію Рурщини. Кромі того Франція не хоче згодитись на зменьшенне суми „воєнного відшкодовання", яку аліянти собі ухвалили на мировій конференції у Версаю.

НІМЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР КУНО ЗА УДЕРЖАННЄМ БОРОТЬБИ В НАПАДЕНІЙ РУРЩИНІ

БРЕМЕН, Німеччина, 30. червня. — Тут був нині німецький канцлер Куно і промовляв на зібранню тутешньої торговельної палати.

У своїй промові він сказав, що німецький нарід не повинен тепер покинути боротьби проти наїзників на Рурщині при помочі „пасивної резистенції" (безчинного опору). Передчасне покинене оружя вже навчило раз Німців в 1918 році, чого можуть вижидати від аліянтів. Набудуче сього вони більше не повинні повторити.

З Бремен поїхав премієр Куно до Гамбурга.

НІМЦІ ВИДВИГАЮТЬ КАНДИДАТУРУ БУВШОГО ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИКА НА ПРЕЗИДЕНТА

БЕРЛІН, 30. червня. — Приязні бувшого німецького престолонаслідника Фридриха Вільгельма в цілій Німеччині хотять при слідуючих виборах на президента Німеччини видвигнути його кандидатуру.

Вони кажуть, що сьому не стоїть на перепоні ані німецька конституція ані постанови аліянтського мирового договору з Версаю.

ПО ПИСМІ ПАПИ РИМСЬКОГО

РИМ, 30. червня. — В кругах Ватикану дуже здивувались, що у Франції так остро виступили проти писма папи римського Пія XI у справі Рурщини.

Кажуть, що папа римський сподівався неприхильного становища Французів до його писма, але не вижидав такого різкого виступу, як дався почути у французькому сенаті.

Папа римський, як кажуть, хоче, щоби вражінне його писма у Франції злагіднити і тому поручить написати вияснення в урядовому ватиканському органі „Оссерваторе Романо".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents the copy.		ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МАЙНЕРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

Конвенція трох округів майнерської юнії, що відбулася минувшого тижня в Скрентоні, не дає своїми ухвалами ніяких близчих основ до передбачування, що станеться, як вийде обовязуючий тепер робітничий контракт. Сей контракт виходить дня 31. серпня сього року, і до того часу мусять бути покінчені переговори межи робітниками та властителями копалень, якщо не має прийти до нового майнерського страйку, як се було минувшого року. Як припускають, конференція межи представниками робітників та властителів відбудеться коло 9-го липня в нюджерзськім місті Атлентик Сіті. Зі звідомлень про перебіг майнерської конференції видно лишень домагання, як робітники думають поставити властителям. Що з сих переговорів вийде, річ ясна, тепер ніхто не може сказати.

З тої причини можнаби думати, що скрентонська конвенція не мала більшого значіння. Так воно однак не є. Конвенція саме мала до поборення поважні трудности. На конвенцію саме приїхали деякі люди з виразною ціллю розбити або що найменче посварити конвенцію, щоби в той спосіб ослабити організацію в нутрі, щоби скомпромітувати теперішний провід юнії, а тим самим підорвати його вплив при наближаючійся рішаючій хвилі, при переговорах з властителями та при можливім страйку. Замітно, що з такими замірами їхали на конвенцію аж дві ґрупи: з одного боку, тайні аґенти властителів, капіталістів, з другого боку тайні аґенти московських большевиків. На зовні одні відпекалибся других, большевики капіталістів, капіталісти большевиків. На ділі ж, вони йшли рука об руку, бо їх інтереси йшли разом, зміряли до тої самої цілі.

Конвенція майнерської юнії показала, що зорґанізовані майнерські робітники потрафлять дати собі раду й з аґентами капіталістів і з аґентами большевиків, навіть як вони обєднаються. Конвенція большевицьких аґентів викинула за двері та булаби певно потурбувала їх на самій салі нарад, якби відважні большевицькі герої не були сховалися за спідницю. Всі резолюції конвенції були приняті з рідкою однодушностю, а большевицькі та капіталістичні заходи коло розбиття конвенції покінчилися тим, що конвенція ухвалила одноголосне признанне теперішному урядови довіре за вміле веденне орґанізації, а внесенне на сю ухвалу сього вотум довіря для „консервативного" уряду поставив провідник „радикального" крила, по котрім капіталістичні ґазети сподівалися, що він своїм радикалізмом розібе конвенцію.

В той спосіб робітництво копалень твердого вугля показало, що воно розуміє вагу поставленої собою орґанізації та що воно не дасть її розбити ні аґентам американських вуглевих баронів ні аґентам московських комісарів. Майнери виказали тим велику орґанізаційну зрілість, і в сьому лежить велика вага триокружної конвенції в Скрентоні.

ЛЯЦЬКА ПОЛІТИЧНА ҐЕОМЕТРІЯ.

Луцька українська одноднівка „Селянська Правда" пише: Польська комісія адміністраційної реформи ухвалила богато внесків, що торкаються адміністраційного поділу Польщі. Після цих внесків, між иншим, Любомльський повіт мавби відпасти від Волинського воєвідства і перейти в склад воєвідства Люблинського. Повіти: Сарни, і Камень-Коширск мали-б бути виключені з воєвідства Поліського і прилучені до воєвідства Волинського. До воєвідства Поліського мали-б перейти з воєвідства Новогородського повіти: Новгородок, Слонім, Барановичі, Несвіж, Стовпці, часть волостий повіту Воложинського. По думці комісії повищі зміни повинні бути перепроваджені не раніще як 1-ого січня 1924 р.

В основу того поділу комісія взяла ріжні важні причини, з яких для нас має найбільшу вагу слідуюча: признанне потреб військових, політичних та економічних. Візьмімо повіт Любомль. Чисто український повіт приділюється до воєвідства, в якім не признається жадної іншої національности, як тільки польську. Доля Любомля мусіла-б зрівнатися з долею Холмщини: НІОДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ, ЦЕРКВИ ПОЗАМИКАНІ, „ЛЮДЕК" НЕ УКРАЇНСЬКИЙ, А „РУСІНЬСКІ" А ТО ПРОСТО НЕВИРАЗНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ.

Наше Поліссє розводнюють кількома повітами зовсім не українськими, щоб остаточно збити з пантелику наших темних Поліщуків: зробити з них не то Українців, не то Русинів, не то Білорусів і остаточно зі школи випустити їх Поляками.

Ми знаємо, як і для чого між іншим робляться адміністраційні „поділи". Ми бачили такі поділи виборчих округів вже й у нас підчас виборів до сойму. Все це зміряє лиш до того, щоб обмежувати наші права, або утруднювати нам можливість з них користати. Останній проектований поділ має на мені не що інше, як збільшити польський „стан посядання".

УКРАЇНСЬКЕ ЖНИВО В АМЕРИЦІ

Українці в Злучених Державах переведуть добре сьогорічне жниво, коли зберуть в літі бодай 2,000 нових членів, старших і малолітних, для своєї орґанізації Українського Народного Союза.

Літо мине і спека мине, але доробок для У. Н. Союза остане ться і на холодну осінь та на студену зиму, для добра всіх членів й усього народу.

Тож до діла всі як один, тямлячи стару правду: Один за всіх, всі за одного!

НЕБЕЗПЕКА НОВОЇ ВІЙНИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Москвофільська газета „Воля народа" у Львові, редаґована в обльшевицькім дусі, містить статтю з приводу інспекційної поїздки маршалка Фоша і лорда Кавана а також з нагоди візити анґлійських військових експертів в Румунії. „Воля народа" заключає з тих візит намір нової війни на Сході Европи і каже, що большевицьке правительство цеї війни не хоче, але коли його зневолять воювати, то прийдеться напасникам пізнати силу червоної армії.

Москвофільсько-большевицький орґан мусить числитись зі словами, бо в Польщі вільність слова не істнує, але між стрічками можна вичитати, що большевики передбачають евентуальність війни; готовляться до неї, але всіми диплматичними штучками „товариша" Чічеріна будуть старатись проволікти її, бо червона армія до війни покищо не спосібна.

Боєспосібного війска має Троцький небогато понад 100,000. Поза тою справжньою армією стоять величезні резерви, котрим бракує відповідного, до довшої, важкої війни конечного технічного вивінування.

Коли большевики не провалються, то за два, три роки, вони це вивінування придбають і тоді російська червона армія була-б силою, з котрою треба би поважно числитись.

Знає це Франція і хоче випередити большевиків. Хоче спонукати їх до війни тепер, коли вони переходять важку внутрішню крізу, і коли їх армія ще не підготована як слід.

Розуміється само собою, що Франція буде воювати чужими руками, себто пхне в новий бій Польщу й Румунію. Польща, коли під тим словом розуміти більшість населення, теж війни не хоче, але вона залежна від Франції і зробить те, що прикаже Пуанкаре, Фош і Більран.

Мілітарні круги в Польщі розуміють, що або вони тепер побідять Росію, або за два, три роки Росія сторощить Польщу.

Але війна з російським велитом, хоч він тепер знесилений, всетаки не легка і дуже небезпечна, бо Росія була й осталася сфінксом Европи.

Тому треба вжити фортелю, яким має бути нічо друге, лиш новий Троянський кінь — Україна.

Петлюрівські круги рушаються. Кажуть, що Петлюра був на авдієнції у Фоша; другі говорять, що переговорював тільки з його адютантом, майором французського ґенерального штабу.

Та це не важне, а важна суть річи.

Поляки хочуть урядити з Петлюрою новий похід на Київ, щоб відбити Україну по Дніпро і утворити з правобережа якусь ніби то автономну Україну під контролею Польщі.

Як буде виглядати цей визвольний похід польсько-петлюрівський, знаємо з того, що вже було. **Кажуть, що ніхто так не понищив Києва і Правобережної України як Поляки, коли разом з Петлюрою „визволяли" Україну від большевиків.**

Не краще було-б і тепер. Та Петлюра не буде мабуть на се зважати, бо він ще гірше залежний від Польщі ніж Польща від Французів.

Не до суду-віку йому сидіти на чужій ласці. Хочеться вернутись до рідного краю і — до власти. Хто її раз скоштував, не забуде того смаку до віку.

Лишаємо на боці порівнанне долі, яка чекала-б Правобережну Україну під польсько-Петлюрівською владою з тим, що вона переживає тепер, під большевиками. Це пісня будучности, над котрою стоїть великий знак питання. Але вже нині можна сказати словами старих Римлян: Timeo Danaos et dona ferentes! (Боюся Данаїв навіть тоді, коли вони мені дари несуть). Боймось непевного дарунку Польщі і тому требаб Петлюрі і його прихильникам добре застановитись, чи приймати цей дар, чи ні, бо не знати, чи стане шкіра за виправку.

Польсько-Петлюрівський похід на Київ коштував би нас дуже багато. Волинь, Поділлє, Київщина, себто території, які розмірно не дуже ще потерпіли від голоду, були-б наражені на всі ті терпіння і втрати, які несе зі собою війна. Не обійшлось би в додатку і з деякими, мабуть навіть досить великими Петлюри зі своїми політичнопартійними ворогами, з тими всіми, що не згоджувались на його орієнтацію. Це відбилось би на нашій, і так дуже винищеній інтелігенції. А селянство мусіло-б сподіватись повороту польських панів-дідичів, котрих вони не дуже цікаве оглядати.

Східна Галичина була би запіллем цеї нової братовбивчої війни і її доля теж не була би завидною. Не даром же Поляки так спішаться перевести асентерунок у Східній Галичині. Наш жовнір здоровий і хоробрий, а колиб його боялись Поляки слати на війну з большевиками, то можна ним обсадити західну границю Польщі, післати до Поруря, або в якесь Мароко, в заміну за тих кольорових вояків, яких Франція прислала би Польщі в дарунку.

На скільки ходить о політичну орієнтацію, то вона була би незвичайно складна. Нема нам що симпатизувати з большевиками, але нема що й тішитись новою польсько-Петлюрівською авантурою. Тримати з большевиками не можливо, а йти з Польщею теж годі. На випадок такої війни опинились би Українці між молотом і ковалом.

Кождий Українець мусить бажати собі визволення хотяй частини нашої землі й нашого народу з під большевицького червоного терору, але нікому з нас не всміхається польський жандар і староста, хочби він навіть був замаскований петлюрівським шликом.

Тому треба нам зорієнтуватися вже тепер в ситуації, щоб нова буря не заскочила нас як подорожних в полі.

Внутрішня ситуація, яка останніми часами витворилась в Польщі, на всякий спосіб проволіче вибух евентуальної війни. Новий кабінет з Вітосом, Ґломбінським і Корфантим не має за собою тої сили, яку повинно мати правительство, котре рішається вести війну. До того уступив маршалок Пілсудський, цей, що вже воював з большевиками і провадив Петлюру на Київ. Не відомо, хто займе його місце і годі предвидіти, чи новий начальний вожд схоче і потрафить взяти на себе таку велику відповідальність.

А всежтаки нема сумніву, що нова буря надтягає на наш віднокруг. Чи несе вона нове, велике знищенне, чи може тільки зворушить і очистить воздух, — ніхто не може наперед сказати.

Федір К.

Матвій Костишин.

ЗАБЛУКАНИМ

Куди ідеш друже?
Кого ти шукаєш?
Цураєшся свого
Чому покидаєш?

Рідню мову, пісню,
Допчеш ти ногами,
Обкидуєш брудом
Гидкими словами.

Гріх це неспасенний!!
Що ти вередуєш
Матері у вічи
Плюєш і шуткуєш.

Чи се їй заплата,
Що тебе кормила,
До своєї груди
Пестила, тулила?

Не одную нічку
Мати не діспала
А тебе мій друже
Щиро доглядала

Учила хреститись,
Учила молитись,
Щоб з Богом в спокою
Щастя доробитись.

А ти забув друже,
Забув — і не дбаєш
Що в нас найдорозше
На глум висміваєш.

Док пора і час є
Поглянь кругом себе
Подумай що робиш
Й буде вже із тебе.

Глянь що Україна
Ненька незабута
В залізні кайдани
Ворогом закута.

Обдерта, голодна,
Руки простягає
Христа ради кличе
В сльозах промовляє:

Ви мов пошаліли
Смієтесь як Юди
Продаєте матір
В и кати, не люди!...

* * *

Хто не чує того кличу
Той серця не має,
В його груди намість нього
Камінь виростає;

Важкий камінь і не легко
Буде з ним корати
Бо зрадника хто згодає
Буде проклинати.

Джемейка, Н. Й., 21. червня 1923.

ЗАЯВА ГАЛИЦЬКОГО НАРОДНЬОГО КОМІТЕТУ.

1. — Супроти поширювання польськими, комуністичними, москвофільськими й демагогічними українськими газетами всяких інтерпретацій, ревеляцій та інформацій про мнимі „угодові", ба навіть „хрунівські" чи то „зрадницькі" настрої, змагання й заходи Народнього Комітету, Народнього Зїзду і взагалі Української Народньої Трудової Партії, — Народній Комітет стверджує, що це все — самі безпідставні і перфідні сплетні, видумки, підозріння, наклепи й інсинуації, яких метою: викликати в українськім народі недовіре до Народнього Комітету та ослабити Українську Народню Трудову Партію в користь комуністів, москвофілів і демагогічних українських груп та франції усякої масти з одного боку, та ще більше в користь польських кольонізаторів з другого — і тому Народній Комітет взиває своїх сторонників і ціле українське громадянство берегтись перед наслідками сеї перфідної роботи.

2. — Всупереч софістичним і демагогічним інсинуаціям політичних і партійних противників, а згідно з ухваленими Народнім Зїздом резолюціями — Народній Комітет стверджує, що змагання до обєднання всіх українських земель, які найшлись тепер під владою Польщі, в одноцільну правно-політичну територію та до здобуття для цеї території повної національно-територіяльної автономії — ні трохи не противиться українській національній державницькій і самостійницькій ідеї, але навпаки є її потверджениям і проявою, тим більше тепер, після рішення ради амбасадорів з 14. березня, 1923, коли нема ніякої оправданої причини відокремлювати Східну Галичину від цілої української нації у справі її визвольних змагань.

3. — Народній Комітет вповні солідаризується з резолюціями Народнього Зїзду Холмщини з 28. травня, 1923, та із заявою посла Самійла Підгірського, зложеною 2. червня, 1923, в польському соймі від імени Українського Парляментарного Клюбу, та стверджує з вдоволеннем, що обі ці енунціяції покриваються з резолюціями, ухваленими Народнім Зїздом 21. травня, 1923.

У Львові, 9. червня, 1923.

ЗА НАРОДНІЙ КОМІТЕТ:
Др. Володимир Охримович, голова; **Др. Володимир Бачинський і Гринь Тершаковець**, заступники голови; **Др. А. Говикович**, ґенер. секретар; **Ф. Федорців**, заст. ґен. секретаря.

ШЛЯХОМ ПРАЦІ.

(Продукт нових прямувань серед нашого студентства — „Українська Студентська Самопоміч у Відні").

Навряд чи найдеться хто серед українських робітників в Америці, кому не відома була-б доля сучасного галицького студентського покоління?

Позбавлене можности студій на рідній землі, гнане невблаганостю політичного мометy, — це студентство розбрилось по чужині, шукаючи тих цілющих жерел знання, до яких доступ дома загородила йому брутальна сила переможця. Сам факт мандрівки був би по своїй суті корисним явищем, бо, заставляючи нашу молодь вчитись в заграничних університетах, гарантує більшу серіозність та солідність добуваного знання аніж знанне, яке можуть добути від політикуючих польських професорів. Та, як всяка медаль має дві сторони, так і ця мандрівка має поруч корисної і некорисну ціху. **Вона виснажує нашу молодь фізично.** Боротьба з недостатками найменше сприяє нормальному розвиткови молодечого організму. Вона кепський союзник у научній праці.

Зарадити цьому лихови старались ріжні філянтропійні товариства. І завдяки, нашим землякам в Америці, завдяки їх жертвенности і високому розумінню справи, лихо бодай частинно було усунене. Кажемо „було", бо за останній час кріза в касах допомогвих організацій стала хронічним явищем. Віденське Товариство Прихильників Освіти було навіть на днях примушене оголосити апель до студентів **„радити собі як можуть, бо в касі нема ні корони..."** Можете собі уявити настрій серед студентства.

Про це, щоб „самим собі радити" — студенти вже раніше подумали. Подумали не тільки тому, що передбачили можливість кріз, але й тому, що ніяково їм вічно відкликатись до жертвенности громадянства; тягнути з його кишені не легко запрацьований гріш. **Реальним продуктом тої своєрідної орієнтації на „власні сили" є основане в маю мин. р. нове товариство „Українська Студентська Самопоміч"**, яке видвигнуло працю рук як необхідний імператив моменту.

До цієї акції взялося студентство під умілим проводом старшого віком громадянина, інжиніра Безкоровайного, який має вже на цьому полі передвоєнний досвід.

Та при реалізованню тих цінних плянів довелося стрінути чимало трудностий, головно — брак матеріяльних засобів. Всежтаки ініціятори не спинились на паперовому наміченню справи. Вони доклали всіх зусиль, щоби бодай в скромних розмірах продовжати її і тим способом дати бодай жмінці студентів можність заробітку а іншим можність набування дешевого краму. Швидко розпочав свою працю **фризієрський** (барберський) відділ; згодом **фотографічний**; а в цілі підготовки знавців **шевства та кравецтва** післано кількох студентів на відповідні курси. Знаряде довелося зразу купувати за приватні гроші ініціяторів, доки деякі установи не прийшли з незначною грошевою помочю.

За перших три місяці істновання т-ва **дало кілька одиниць працю вартости 5 міліонів авст. корон**, що становило, як на початок, поважну квоту.

Вакації, що наспіли в міжчасі, припинили дещо початковий розмах. Але використано їх для підготовної праці.

З новим академічним роком акція продовжалась. Шевський та кравецький відділ вспів також наладити свою працю. Крім цього повстали ще й нові, **переплетний та мистецький.** В грудні м. р. „Укр. Студ. Самопоміч" виробила власний статут, а в три місяці пізнійше перебрала аґенди економічної комісії, яка істнувала раніше при акад. т-ві „Січ", займаючись розділюванням річий чи провіянтів, які наше студентство діставало час до часу від міжнародніх гуманітарних інституцій. Значінне „Укр. Студ. Самопомочі" росте невпинно; інтензивнійшою стає і праця в ній. Вона дає постійну працю біля двом десяткам студентів, а 15 удержує на курсах.

Та все те — мало. Мимо важких зусиль не вдається діячам „Самопомочі" поширити як слід вузкі рамці реальної праці і створити сильну підставу матеріяльного добробуту нашої молоді. Хоч завдяки звязкови з представником „Студентської Европейської Помочі", д. Грантом, „Самопоміч" набирає більшого розмаху, та дані ним засоби настільки скупі, що не позволяють поширити варстати; дати їм відповідне приміщенне; та заосмотрити в усе необхідне для праці. Муравлина праця і заходи виділу робітників у поодиноких відділах не приносять такого зросту капіталу (властиво працю почато без одної корони), який потрібний для досягнення великої мети.

І очі „Самопомічників" мимоволі звертаються знов у сторону заокеанських братів-іміґрантів, шукаючи помочі. Та чи можуть вони сподіватись її?

Чи пустки в касах „Прихильників Освіти" не свідчать про це, що нашому патріотичному робітництву важко дати все сподівану відповідь на численні апелі, які з усіх усюдів лунають під його адресою?

Та розуміння ректовности і значіння цього підприємства, думаємо, мимо всього не пройде безслідно.

Читачі спитаються:

„При чому тут „самопоміч" (як продукт бажання студентства залишити надії на жертвенність), колиж біля цеї жертвенности дальше кружляє справа помочі...

Плутанина, мовляв, чи щось інакше... Та в дійсности ні одно ні друге. Матеріяльні основи нової орґанізації повинні бути покладені з тих відсотків, які відступають працьовники поодиноких відділів у її користь. Цей принцип перестерігається та реалізується. Кожен відділ (а тих є 6) відступає зі свого заробітку 18 до 20%. І якщоб ці відділи були зразу як слід поставлені; колиб варстати мали відповідне приміщеннє та всю суму потрібних приладів; колиб у них змогли найти працю не одиниці а більша скількість студентів, — тоді „Укр. Студ. Самопоміч" була-б тим, чим повинна бути. Тоді тільки можнаб також зреалізувати найголовнійший принцип орґанізації, а саме мобілізацію всього студентства на 2 години даремної праці. У варстатах творились би ці матеріяльні цінности, за якими доводиться сьогодня сягати в кишені громадянства в Европі і в Америці. Ясно, що в перших початках, для переведення цього великого пляну потрібні грошеві засоби, які, звісно, пізнійше сторицею вернуться і відберуть нашому громадянству турботи про матеріяльний стан студентства.

Вже дотеперішня практика виявила, скільки хісна принести може цього рода інституція. Виявила, як із смішно малих засобів, тільки завдяки завзятости ініціяторів, росте і кріпшає велике діло. І від нашого громадянства, точнійше — від жертвенности наших еміґрантів в Америці, залежить, чи процес цього росту буде йти пиняво, чи доразу приспішить ходу.

Нашим прихильникам подаємо адресу:
Prof. Dr. S. Dnistriansky, Wien VIII Albertgasse 34/27 (зазначувати: для „Укр. Студ. „Самопомочі").

Просимо рівночасно сповіщати карткою: „Sitch", Ukr. Studentenverein, Wien XVIII, Theresiengasse 15 (дл „У. Ст. Самопомочі"). (—вич).

ВІД РЕДАКЦІЇ.

„Українська Студентська Самопоміч" з Відня прислала нам одну фотографічну знимку своєї барберні. Се бідно пристроєна, але чиста голярська робітня, в якій бідні наші студенти у вільних від науки годинах голять і стрижуть всяких „костомерів". З тої праці жиють самі і помагають ще й другим, ще біднішим своїм товаришам студентам.

Безперечно, що ся праця в барберні (як і в 5 прочих робітнях, про які висше пишеться) збавлеа нашим студентам час і сили до науки (і так не великі в них сили, як не мають що їсти). Але ще гірше було би з тими нашими молодими робітниками, якби вони стратили надію, що вони удержаться у своїй важкій боротьбі за життє і добутте знання.

Сю надію у їх сили і остаточну перемогу в боротьбі вони задержать будуть мати охоту і завзяття до праці і боротьби, якщо дістануть помочі з Америки.

Річ не велика і не тяжка. Кожде українське товариство, братство і сестрицтво може післати по кілька долярів на вказану адресу і помогти нашим молодим братам-скитальцям у їх боротьбі з недолею, задля їх успіху і для добра українського народу.

П. Карманський.

СТРІЛЕЦЬКА КЛЯТЬБА.

На кров Народу, в боротьбі пролиту,
На честь батьків, що вольними жили,
На рідну скибу, морем сліз политу,
На заповіт борців, що полягли, —
Я присягаю і клянусь.

На землю предків, що мене кормила
І зберігає прах моїх батьків,
На тін до волі, що людині мила,
На ненависть до лядських гайдуків —
Я присягаю і клянусь.

На кров гетьманів, що плине нам в жилах,
На Жовті Води, Корсунь і Батіг,
На горду славу, що живе в могилах
І жде нових носителів своїх, —
Я присягаю і клянусь.

На всі тортури по „таборах смерти",
На Люд, терновим вінчаний вінцем,
На тих, що в тюрмах прийшлося їм мерти,
На діточок, попалених живцем, —
Я присягаю і клянусь.

На непорочний Прапор України,
На честь стрілецьку й гордість расову,
На воскресенне Рідної Країни,
На все, що чесним і святим зову, —
Я присягаю і клянусь:

Не дам поганьбленню мойого роду!
Піду на муки і ад терпінь —
Та не скорюся, не зігнусь!
Так мені рідний поможи, Народе,
І Ти Всесильний Господи! Амінь.

Прудентополіс, Парана, Бразилія, 15. мая, 1923.

Вячеслав Будзиновський.

РЕВІЗІЯ ІСТОРІОГРАФІЇ?

(Продовження).

(2)

Кревецький не вдоволився моралізаторською проповідию звереною до істориків. Він взявся сам за діло і таки зараз видобув з історії деякі події, заосмотривши їх своєю інтерпредацією. Придивімся, як той історик і патріотичний реформатор нашої історіографії своєю інтерпретацією нашої бувальщини розбуджує в нашій народній масі національну гордість, віру в побіду нашої державної думки і боєве завзяття. Його докази наводжу ще раз тому, бо вони є поглядами всіх (!) істориків України. В Громадськім Вістнику з р. 1922 чч. 89, 96 і 113 Кревецький пише:

„Найбільшим і найгрізнішим ворогом України є один, що переслідує її постійно від першої хвилі її історичного життя аж по нинішний день. Се анархія... Куліш перший зазначив анархістичну рису в історії козаччини і перший мав відвагу назвати її по імени. Червоною ниткою тягнеся через цілу нашу історію ставлень вище інтересів особистих, клясових, партійних і всяких инших—понад інтереси національної держави. В імя тих особистих, клясових, партійних і т. д. інтересів ми валили українську державу в XII-XIII вв. (княжі міжусобиці, бунти українських селян проти української держави і віддавання Татарам), ми не допустили до відродження української державности в XVII-XVII. вв. (клясові антагонізми між Запорожською Січию і т. зв. городовим козацтвом, між бідою і комуністичним степом, який дуже зручно і з повним успіхом використовували вороги української державности, передосім — Москва!)

Докази:

„Анти, прадіди українського народу не мають правління й живуть у ворожнечи між собою. У них богато начальників, що не живуть в згоді, так що добре притягати декотрих з них на свій бік намовами або дарунками; і тоді на инших нападати, щоби війна між ними самими не злучила їх до купи та не звела під одну владу".

„В оповіданню початкового літопису про покликаннє Варягів на Україну стоїт: Земля наша велика і богата, але поряку в ній нема. Ходіть і пануйте над нами!"

„Фактами української анархії переповнена історія козаччини, котра мимо помочи чужих рук і декілька сприяючих нагод не зуміла відбудувати української держави. Причина в тім, що наші предки не терпіли влади, та були сварливі між собою!

„Вже в р. 1628 семигородський князь Бетлен Габор знав козаків. Сказав, що то: розпущений і не визнаючий ніякого права народ, що се юрба і бурлива та безладна гідра. Вона ненавидить рабство, але не вміє користуватися волею. Більшість козаків призвичаєна до своєвольства, позбавлена військової дисциплїни".

„Стару українську державу в XIII ст. підкосила анархія. Вона перешкодила відбудувати її козаччині.

I. Кревецький годиться з гадкою Куліша, котрого зве обличителем анархії, що „гадки про самостійне царство козаки ніколи не мали; вони були — або низше такої думки, як обскуранти, або висше, як соціялісти.

„В IX-XIV. століттях в межах української держави лежали: Новгород Великий, Смоленск, Ростов і т. д. Вона обєднувала в собі всю українську етнографічну територію, та землі білоруську, московську, й ин."

„Та всеж таки ми державної традиції не маємо... Не маємо ні державної думки, ні державної культури — взагалі державної ідеольогії... Не мали її уже в половині XIII ст... Не мали її і пізнійше... Передовсім — Козаччина"... „Повісти свідомо боротьбу за державу незалежність України козаччина не спромоглася..."

Таке наговорив історик Кревецький. Його устами промовила українська історіографія, себто всі дотеперішні історики України, і всі її політики, котрі свої думки фундували на примірах з нашої бувальщини, або ними побивали чужі думки. Всі вони дають таке саме політичне значіннє деяким подіям в нашій бувальщині і подають їх як причини нашої „трагедії".

Чи так вільно говорити історикови, котрий хоче зревідувати історіографію на те, щоби із споминів про нашу бувальщину викувати збрую до боротьби за нашу державність?! Наводячи такі причини того, що наша стара держава впала і досі не відбудована, він ревідує нашу історіографію так, начеб хотів українською історією з голов Українців вибити всяку думку про власну державу; начеб силкувався в душах українських націоналів задавити послідну іскорку надії. Кожний його примір, то ведро зимної води на голову українського державника. Якби правда було се, що сказав Кревецький, Антонович і инші; як то правда, що расовою прикметою Українців є непоборимий індивідуалізм, котрий не позволяє їм особистих інтересів підпорядкувати інтересам загалу; що нахил до анархії в їх крови; що українська раса неспосібна ані утворити сама з себе власну державу, ані жити власним державним життєм, то розвал першої української держави, утвореної чужинцями Варягами, був природною конечністю, як природною конечністю є смерть чоловіка погруженого у воду, або смерть щуки викиненої на сухе сонячне поле. Тоді й невдача заходів козачої старшини, щоби відбудувати українську державу була природною конечністю. Але також тепер і в будучині безпредметове було би стремлїннє Українців до відбудови власної держави. Зусиля і самопожертва українських державників не вели би до цілі, бо не лиш вони самі не відбудують власної держави, але й тоді, коли би хто инший ту державу збудував, то самі Українці знов здемолюють її. Такі Українці, якими їх малює українська історіографія, годні жити лише під буком чужої держави, як її частина. Лише Українець божевільний, або злочинець, як вірить (!) в погляди істориків на нашу історію, може перти до боротьби за українську державність, бо цілі не осягне, а українську землю зруйнує і затопить її в українській крови. Такими божевільними злочинцями є ті історики, що заперечуючи Українцям державнотворчий хист, подають їх нездібність до самостійного державного життя, взивають їх до боротьби за власну державу. Бо, хто як хто, а історик передосім повинен знати, що моралізуючими проповідями ще ніхто жадного політика не навернув і не справив на праву путь. Історик повинен знати, що народна маса на проби навернення її моралізаторськими проповідями, відповідає градом каміння в голову моралізатора. Учений, котрий про політичну вдачу України думає так, як історик Кревецький і всі його вчителі, повинен нам сказати, що мріють про українську державу сказати: „не тратьте луже сили, спускайтеся на дно!"

„Годі!" мігби хто сказати. „Годі жадати від вченого, щоби він в користь національної політики фальшував історію так, як історію своєї і нашого народу сфальшували Поляки й Москалі. Учений мусить говорити правду".

Нещо скажу, що ми не потребуємо нашої історії фальшувати, щоби в ній знайти се, що нам потрібне. Навпаки, нам треба справити фальші в нашій історіографії; треба справити се, що, повторюючи за своїми попередниками, сказав історик Кревецький.

Доказом анархістичної вдачі Українців має бути се, що племена Антів, що заки їх обняла українська держава і заки вони зіллялися в один народ, сварилися і воювали з собою. Історик повинен знати, що таксамо зачалася історія всіх, без винятку всіх націй світа. Племена, з яких зродилися ті нації, заки обняла їх одна держава, жили в такій згоді, як пес з котом. Так жерлися між собою, майже на наших очах, племена американських Індіян. Так жруться, таки на наших очах риди (!) альбанського племени, бо вони ще не мали довголітної спільної власної держави і ще не зіджали утворити з себе одної альбанської нації. Насам перед хтось мусить Альбанців „примучити" до спільної власної держави, як київські князі „попримучували" до київської держави племена Деревлян, Уличів і инших. Коли хтось, бючи Альбанців довбнею по голові, удержить їх довший час в одній власній державі, то й з них зробить альбанську націю. Чому племена Антів мали бути одиноким в світі винятком? Чому ворожнечі між ними свідчать про анархізм вдачі Українців?!

Доказом анархістичної вдачі Українців має бути се, що у Новгородців було таке безладе, що вони аж Варягів позвали, щоби в Новгородщині зробили лад. Як з безладя в Новгородщині, де жили ніякі Україні, можна заключати на анархістичну вдачу українського народу, ніяк не второплю: ні по тверезому, ні по пяному!

Про анархізм української душі мають також свідчити княжі усобиці. Всі історики і не історики голосять, що ті княжі усобиці розвалили княжу Україну...

Говорячи про княжі усобиці, історики повинні показати обі „сторони медалю". Хоч би се була правда, що княжу Україну убили княжі усобиці, то правда й се, що сі усобиці українську державу сотворили і сотворили українську націю. Як би не княжі усобиці, котрі Володимирові Великому і Ярославови Мудрому позволили зєднити і майже сотню літ держати в одній адміністрації державній всі племена пізнійшої України, то замість української нації ми мали би нині націю Полян, націю Деревлян, націю Уличів і инші. Пізнійше княжі усобиці, правда, шкодили нам. Але де вони не були?! Для приміру возьмім наших сумежників: Угорський король Кольоман (1095-1114), щоби запевнити корону синови, осліпив свого брата Альмоса і його сина Белю. Польський князь Болеслав Криворотий виліпив очи своему братови Збігнєви. Чим від них гірший волинський князь Давид, котрий вилупив очи теребовельському князеви Василькові?! Княжі усобиці ще страшнійші, ніж на Україні, були в кождій иншій нації і не спричинили загину їх держав. Були, бо вони були природною конечністю, бо хоч братом, й вони були людьми, а кожний чоловік є вовком для чоловіка, а найбільше чоловікові вовком. Ще між нами жне чимало таких, що перебили княжі усобиці. Німецькі князі різалися ще в р. 1866 під Кенігрецом. Не княжі усобиці, не наш нахил до анархії, але зовнішні сили зруйнували стару українську державу. Її руйнували Печеніги, зруйнували Половці, добили Татари. Руїнами поділилися Литва, Польща й Московщина. Nectlercules contra plures! (І силач Геркулес не встоїться проти многих!) Коли чую, що українську державу вбили княжі усобиці, пригадуєся мені Іван, котрий побачив в ріці здохлу рибу і каже: „Бідний петрушок, сарачище! Повз берегом і не берігся. Впав уводу, тай втопився!"

(Конець буде).

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ

МАВРА ЙОКАЯ.

(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

(3)

Попереду іде провідник, а слідком за ним по вузкій протоптаній дорозі, ще двадцять чотири подібні велетні.

Увільнений з упертих обіймів свого противника махаерод бачить перед собою свого страшного князя і кидається проти нього подражнений голодом і гонимий сліпою лютістю по перенесених поразках. Він хоче пити його кров. За ті гризоти, які завдали йому менші злиденні сотворіння він хоче помститися на найбільшім, найбільше зненавидженім.

Збираючи цілу свою силу, напружуючи до найвисшої міри свої сталеві жили, він зробив скок, щоб стрибнути на голову серіозно виглядаючого кольоса.

Спокійно не хвилюючись, підіймає мамут хобот перед лютим диким звірем, що кидається на нього, і коли той скаженим скоком летів йому на голову, мамут з швидкістю блискавки схопив його хоботом навколо тіла і кинув від себе на землю.

А тоді він поставив свою страшенно тяжку ногу на голову оглушеного дикого звіря. Один мент він був непорушним, потім надушив цілою своєю вагою на неї і пішов далі. Він навіть не обернувся. „Ти був і тепе вже немає!" — Розбитий череп жорстокого кровопивця лежав вдавлений в мягкий ґрунт разом з слідом ноги мамута.

Цілий табун кольосів подався пальмовою дорогою в світлі місяця до солодких вод.

Коли вони осягли того витоптаного місця, де тигр боровся з носорогом, де лінюх качався з своїм противником по землі, мамут провідник наткнувся ногою на стовбур вирваної адонсонії.

Як легку очеретину підніс він його хоботом вгору перед своїми товаришами і голосно заревів. Рев його товаришів був йому відповідью.

На горячім вчинку злапаний шкідник!

Тут є лютий ворог республіки, який нищить пальми і руйнує овочеві дерева!

„Він буде покараний!" це голосить загальний рев.

Жахливі кольоси станули разом на витоптанім місці і бурмотіли щось між собою. Вони порозумівалися відносно пляну бою.

Потім одна частина подалася праворуч, друга ліворуч. Декілька лишилося з проводирем на місці.

Незабаром прозвучав короткий сигнал відійшовших. Тоді всі вони посунулись до болота і забрели в нього по карк.

Вигнанець, переслідуваний якого вирушило це товариство, спав на болотнім острові в бамбукових кущах, і йому було приємно купати в теплуватій воді рани на спині, які завдав йому тигр своїми пазурами.

Різке штурмове виття навкруги дало йому зрозуміти, що йде проти нього.

Цього він не боявся!

Цього він не боявся!

Його родина не панує; вона нечисленна і не тримається разом. Він не ходить навіть вдвох. Але і він сам не боїться нікого.

Він знає добре, що мамут в чотири рази більше його. Це його не турбує. Він знає, що мамут ходить звичайно табунами.

Най собі вони ідуть сюди! Коли навіть їх прийде сорок, то він всеж проломиться там між ними, де йому буде до сподоби. Він біжить втричі лїпше від мамута. Його не турбує, що той страшний мамут мусить всеж колись умерти, де він його стріне. Він пробігає під ним, стромляє свої роги в живіт, валить і йде собі геть. Мамут же може йому нічого зробити ані своїми іклами, ані своїм хоботом.

Але на ці нові воєнні хитрощі страховище не було приготовано. Мамут іде водою напроти на переслідуємого. І вода міняє пропорції.

На рівному ґрунті нападений може бігти лїпше ніж його противник, у воді вони однакові плавці.

На суші він може опинитися під животом ворога, у воді голови обидвох противників знаходяться на однаковім рівні.

Коли він порине, то удар у воді втрачає силу, він не має твердого ґрунту під собою, спираючись на який він може вдарити з більшою силою вгору.

А до того-ж двадцять пять проти одного.

Палеотерій помітив, що він попняв дуже нерівний бій. Його противники утворили коло і плили з високо піднятими хоботами до своєї цілі; в середині кола можна було помітити, як палеотерій метушився зігзагами, шукаючи виходу між ним, як він висував з води морду з двома рогами і бризкав струмками води з ніздр.

Він спробував пробити коло і кинувся просто на найближчого противника. Той дав йому спокійно підійти і в ту хвилину коли носоріг осягнув його, він притис його своїм хоботом в воду.

Палеотерій брав гідростатичні лекції. Мускул ділаючий під водою паралізований, а над водою діє з цілою силою. Вага плаваючого звіря рівна грану.

І коли палеотерій знов виринув, проти нього був знов инший противник і придавив його одним ударом під воду.

Палеотерій був призвичаєний хвилинами лишатися під водою але лишатися там довше не дихаючи, на се його органи не були пристосовані.

Але його противники не лишали його жадної хвилі на поверхні води; вони стягли вже район облоги так тісно, що палеотерій весь час крутився між ними. Вони безупинно тиснули його під воду. Так боролися вони з ним протягом години до ранку. Нарешті палеотерій виринув животом вгору на поверхню води.

Тоді мамути піднесли голови, ревучи побідно і виплили з води, полишаючи мертвого противника.

Жалібне виття гільобату оголосило лісу ранок. Лінюх стояв і тепер ще там, спираючись передніми ногами на дерево; від того часу він не зробив ще жадного кроку.

— — —

Їх величности перемогли так блискучо зовнішних і внутрішних ворогів суспільства і загнавши назад в печеру плазуючу в темряві змову, відбули урочисте „тедеум", вітаючи сходяче сонце могучим згуком труб і тоді задоволили свою всевисоку жагу прозорою водою струмка.

До півдня займалися вони своїм цивільним життєм. Для палатів ніхто податків, вони сідаючи собі самі знати з дерев і рвуть самі пароетки колінчастих, якими вони покривають денні додатки. Дефіциту не буває ніколи.

О південь, коли сонце гаряче палить вниз, коли ґвардія завжде сидячих на спині срібних чапль не може вже одігнати докучливу масу безсоромних оводів і ос від їх величности, вони ідуть назад відпочивати в своїм княжім шатрі.

Шатро то є велика кругла площа, яку мамути витоптали своїми відвідинами в хащі пальм і чайних дерев; величанські корони стоячих навкруги дерев покривають її зеленою банею, яка опирається на тисячах живих кольон з коринтськими і брамандськими капітелями польм і еквісетів.

Це королівський палац.

Їх величности втягають скрізь свої довгі хоботи живляче повітря повне пахощів квітів, яке видихають ліси. Звідси могли запозичити індуські сулатани ідею нарґіле.

Вони проводять час в добротливих розривках.

От зявляються перед ними гістріони пралісу, четвероручні питекуси і сатіри і виконують кумедними скоками пантоміму. Між ними є великі акробати і сміливі жонгльори, які кидають в повітря горіхи і знов ловлять їх. Всі їх кльовни знамениті. Товариство має при собі також чудодійного лікаря; карко знає лисття дерев, які розжовані лічать гнійні рани. Місцями це потрібно.

Потім зявляються співаки. Соловей пралісу пірря якого перевисшує роскіш райського птаха, Флетовий птах, та павлинохвостий шпак заколисують своїм концертом їх величности в солодку дрімоту. Тим часом як в пуховім кублі між хісткими галузками пара небесно-блакитних голубів з золотожовтим чубком виконують любовну ідилю, до сього пестрий рій метеликів танцює феєричний балябіль і золоті промені сонця пробиваючись скрізь лисття дають освітлення для цього.

„Стани і кляси" какаду на хістких галузках покривають все своїм оглушуючим крячанням. Це невтомні промовці. Вони відбувають справжній сойм. Їх величности лишають їх промовляти і солодко дрімають при цім, ніби вони дарують їх найбільшу увагу; при цім вибухам красномовности аргусового індика.

Незабаром зявляється також дехто, скаргу якого треба вислухати до кінця. Це пяний гальматур злазить близше помахами віттями і жалібно репетує, кричучи що він мусить іти на денну роботу, тягаючи при цім обох дітей в мішку, аж доки вони виростуть. Їх величности потішають його ласкаво тим, що по році буде вже инакше.

Потім наближається плазуючи на животі опанцирений ґліптодон, комаховий відмедь і просить їх величности дозволити йому облизати їх ноги; по перше задля великої чести, а по друге задля великих комах, яких повно на їх ногах. Їх величности вхиляють ласкаво на знак одобрення свої хоботи.

Тоді вони розглядають поступи індустрії. Вони дивляться сьогодні далеко вже посунулися будівничі комахи в роботі над їх дивовижним базаром, який поверх вони вже вибудували — з доброї міцної глини і вапна з тисячами проходів і міліонами кімнат. Цій будові буде дивуватися пізнійший світ. І котрий дах насадила вже оса на своїм величезнім павільоні? Дивний ремісник який працює без знаряддя і рук. Він заслуговує нагороди першої кляси.

Заслуговує також нагородного хреста пильний в своїм ремеслі ткач, павук, який вміє виробляти такі чудесні матерії з скрученого шовку, котрі він розвішує між галузями навколо королівського палацу, щоб докучливі мухи і оводи лишалися висіти там. За це йому дійсно належиться хрест за службу.

Змій ще нема. Вони належать до нашого часу. Лише ми вигадали чорта.

Мамут не мав з ним ще нічого до діла.

По скінченій праці дня і по розривках їх величности вирушають з цілим почетом до соленого жерела, з якого добре напитися для травлення.

Сіль вже і в той час є королівською власністю; жерела стережуть призначені для сього вартові, для широкої публики сіль удїляють лише на березі соленого озера і за неї треба платити деяким процентом стусанів під ребра.

Тут при цій „солодкій", хоч також і соленій насолоді чекають вечера, по наступленню якого виходять „лямпіріси", освітлюючи ніч і виконують смолоскіпну серенаду при співучасти музичних цікад, найкращих промовців між папуґами. Темряву ліса наповнюють літаючі зорі, і в очах їх величностей є це ілюмінація для ушанування сьогоднішнього побідного дня.

(Дальше буде).

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — се сила.

"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

З ОБЕДНАННЯ

ПРО ЧАСТИНИ НАШОЇ АРМІЇ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ.

Обеднанне Українських Організацій одержало цисмо з військових кругів, яке подаємо в уривках до публичного відома.

Управа „Самопомочі" потверджує отсим одержанне листа з 25 травня 1923. зі залученими 2-ма дол. зложеними Вп. пп. Василем Мандзієм і Костем Чолієм з Йонкерс, Н. Й.

Славному „Обеднанню" за труд, Вп. Жертводавцям за дар, складаємо щиру подяку. На запити поставлені в послідним листі, позволимо собі дати слідуючі відповіди: —

Як довго останеться військова еміґрація в Ч. С. Р., не відомо нам. Власти чеські немають еще до тепер урядового повідомлення про рішенне з 14. марта 1923, а польський уряд — о скілько нам відомо — неробив еще ніяких кроків, що до нашого повороту до краю. Як з поодиноких випадків в конзуляті польськім в справах перепусток до краю орієнтуватись, власти польські не дуже радо впускають наших людей в край. Дальше можна з того висновувати, що такий самий урядовий польський настрій є і до цілої військової еміґрації.

Праця в таборі і по всіх частинах нашої військової еміґрації, ведеться в тім самім дусі і з тою самою силою що і давнійше, без огляду на рішенне з 14. марта, незвертаючи уваги на деякі хвилеві необдумані відгуки „рабської, нарікаючої" вдачі нашого нещасного народу. Та загал еміґрації а передовсім ведучих керму в праці, зумів припинити розбрат і повести цілість по дотеперішний дорозі.

В послідних тижнях, колито розвіялись надії на сотворенне українського леґіону на Рад. Україні, Литві або Німеччині, частина старшин і стрілецтва намагається приміститися в Литві як рядовики тамтейшої армії або робітники по всяких установах. Якими успіхами увінчається ця акція, поки що незнати, бо Литва принялаб в свою армію військових знатоків і специялістів, яких на жаль у нас немає. Ми можемо лише доставити „гарматне мясо на війну". Тому, більш холоднокровні люде і почуваючі в собі відвічальність перед будучиною за всіх братів з часів скитальщини, і нехотячі стрінутися колись з закидом, що для власної користи жертвовано чужий, малій і на вазі всесвітної дипльоматії майже нічо незначучій державі, на безхосенну працю, частину молоді-будучности нашого народу, і держаться осторонь тої акції. Занялись тою акцією люде горячкового темпераменту, на котрих розвага і досвід хвилево не ділає. Можливо, що коли Литва подасть тяжкі і ризиковні услівя, загал того напрямку опамятається і верне на ту дорогу, яка під сю пору є найконечнійша а іменно до повороту в край, для продовжання дотеперішної акції.

На нашу думку ціла американська преса без огляду на партії і відтінки, повинна заняти остре і рішуче становище супроти рабсько-угодових плянів, та вказати на їх шкідливість не лише для землі Галича але і для соборної України. Та формально приказати цілому краєви без огляду на партії вступити невідклично на боєву із гнобителями непримириму дорогу.

Тому ще раз закликаємо американську еміґрацію заняти рішуче становище супроти угодової тактики та змусити вступити на дорогу самостійницької боротьби. Ваша постава мусить віднести бажаний успіх бо є ще досить щирих і здороводумаючих людей котрі як слід доцінюють Вашу духову і матеріяльну вартість і силу для наших визвольних змагань.

Дякуючи за братерський привіт, пересланий старшинам і стрільцям і радіючи що американські скитальці приняли нашу присягу за свою, а тимсамим дали доказ що ідеольоґія в нас тасама, пересилаємо наш щирий стрілецький привіт з проханнем, йти дальше разом з нами і не дати нам передвчасно і безкорисно впасти на шляху визвольної боротьби."

Таке ставленне справи є гідне нащадків славної армії. Не втікати до чужинців а йти знов між нарід, та вести зачату працю дальше.

Масове утікання до чужих війск принесе нам лиш шкоду, а на людей кине підозріння, що вони втікають з боязни.

Тому і ми звертаємось до всеї еміґрації з покликом „до краю між народ". Се оцінка тепер розвяжа. І ми дамо поміч тоді коли, побачимо, що праця в краю йде.

Покажіть, що Ви не лякаєтесь ворога а знов станете йому в вічи до завзятого бою. Тоді ми будемо з Вами.

Хвилева невдача не сміє зражувати нас. Прийде пора ми збільшими силами і ліпшим підготованнєм станемо знов до бою.

А тепер між народ! Готумось!

Обеднанне Укр. Організацій в Америці.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Отсим повідомляється членів Українського Будівничого Товариства, що з причини американського свята, мітинг відложений до слідуючої середи, то есть 11. липня 1923 р.

Петро Маціййовський, секр.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВЕСТБУРИ, Л. АЙ., Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітинг відбудеться в неділю, 8. липня, о годині 2. пополудни, у мешканню Михайла Скаськова при Гренд улици. На сей мітинг повинні явитись всі члени, бо суть важні справи до полагодження і піврічний звіт з діяльности товариства. — Т. Агрес, предс.; М. Скаськів, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Зоря, від. 69 подає своїм членам до відома, що на надзвичайних зборах, котрі відбулися в суботу, 23. червня, ухвалено, що товариські збори будуть відбуватися в кожду четверту суботу по першім. — О. Плескун, предс.; Н. Кавбасник, секр.

ВІЛИНГ, В. ВА. Бр. св. Івана Христителя, від. 56 повідомляє своїх членів, що піврічний мітинг відбудеться в неділю, 8. липня. На тім мітингу кождий член має явитись. Неприсутний член заплатить кару після ухвали братства. — М. Пуцило, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів і членкинь, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8. липня о годині 12.30 в Укр. Хаті. Проситься прибути на час, бо є важні справи до полагодження і буде звіт контрольної комісії за пів рік. Невявившися член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — А. Петра, предс.; І. Чайковський, секр.

ДО УКРАЇНЦІВ У ПАСЕЙКУ И ОКОЛИЦІ.

На закінчення парохіяльного базару, який зачався 24. червня 1923 р., — відбудеться

В СЕРЕДУ, 4. ЛИПНЯ 1923 Р.
(Fourth of July)
о годині 6-тій пополудни, у шкільній галі, 212 Президент стр.,
Пасейк, Н. Дж.

НАРОДНЕ ВІЧЕ, ПОЛУЧЕНЕ З КОНЦЕРТОМ

Говорити муть: др. В. Целевич, бувший секретар Національної Ради і Горожанського Комітету у Львові, і др. В. Галан, бувший старшина Галицької Армії. У концерті беруть участь: п. І. Палажій (барітонове сольо), п-на А. Шипош (сопранове сольо), парохіяльна Банда св. О. Николая (дірігент п. М. Майк), діточа орхестра, діточий хор і мішаний хор. Вступ на базар і на концерт (від 11. години рано до 11. в ночи): для старших 25 цнт., для дітий 10 цнт.

З ОБЕДНАННЯ.

ПОКВІТОВАННЯ.

Обеднанне Українських Організацій одержало від Самопомочі військового табору в Чехо-Словаччині слідуючий лист:

Самопоміч, Український Військовий Табор в Йозефові.

До Славного Обеднання Українських Організацій в Америці у Филаделфії.

Йозефів, дня 2. червня, 1922.

Управа „Самопомочі" потверджує отсим відбір Вашого листа з 17. квітня 1923 і залученого в нім чека ч. 3182601 на суму 166 Кч. як рівновартість 5 дол. зложених громадою Милвил.

Гроші сі вписала управа на фонд допомог вчастникам Української Галицької Армії в Ч. С. Р. і за сей дар Славному „Обеднанню" як і Дорогій громаді Милвил складає іменем скитальців щиру подяку з проханням не забувати за нас і на дальше.

Письмо се являється поквітованием.

З глубокою пошаною

ЗА УПРАВУ:

М. Крушельницький, голова.

Другий лист одержало Обеднанне від Земельного Банку у Львові:

Земельний Банк Гіпотечний у Львові, ул. Підвалє 7

Повідомляємо вічливо, що присланий при письмі з дня 17/4 чек ч. 3,325.-347 на 500 долярів ми одержали та виплатили рівновартість Українському Педагогічному Товариству у Львові.

З поважанием,

Земельний Банк Гіпотечний Спілка Акційна у Львові
(Підпис нечиткий).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСІ

БОСТОН, МЕСС.

Товариство Української Молодіжи.

Слідом за Ню Йорком і другими містами, наша українська молодь в Бостоні поршила зорганізуватися в „Товариство Української Молодіжи".

Програма наша така сама, як і в других того рода товариствах, а це: 1) Нести поміч „Рідній Школі" і українській студіюючій молоді. 2) Ширити освіту поміж тутейшою українською молодіжю. 3) Плекати українську культуру і штуку та український національний дух через відповідні відчити і лекції.

Молоде наше товариство зорганізувалося доперва кілька місяців. Дотепер пристало до нас около пів сотки товаришів.

Досі ми зладили одно представлення, із якого половину доходу післалисьмо до Педаг. Тов. у Львові.

Большевицькі наймити в Ню Йорку не можуть дати собі ради із нашим гуртком і все зачіпають нас у своїй, гадюгій пресі. Вони цікавляться, що ми читаємо. От найшли ми собі опікунів!

Знайтеж ви, оборонці тюрем і розстрілів, знайте платні раби новочасних московських царів і панів, що ми не читаємо московської грязи і глупих теревенів большевих „учених". Ми не читаємо ваших „бабівґаламагів", ваших до обридження повтаряючихся пустомельств про пролетарів, „робочий клясс", трудові руки і тим подібне опіюм, яким піддуруєте своїх безкритичних читачів.

Нам гидко читати усі ваші лукавства про „робітничий рай" на Україні і в Росії, коли знаємо, що там раюють якраз нероби, ошуканці і комісарська зволоч!

Добрий рай, де сім міліонів робучого, українського народу вимерено голодом! Гарне щастє, проти котрого бороло-ся шість тисяч хлопських, робітницьких ватаг! І ви не годні збрехати, що міліони виголоджених та повстанців, що всі вони були буржуї, куркули, богачі!

Ой терпеливий ти український народе в Америці! Терпеливий, що даєш плювати на себе і своїх героїв та мучеників! Платним шпигунам Москви потураєш та все ждеш, що ачень навернуться. Памятай, що навіть Христос не простив ні Юді ні Фарисеям. Хто торгує кровію і волею свого народа, той пропащий на все. Нема такому прощення ніколи; не може, не сміє бути!

А до вас, характерні бостонські молодці кличу: Ставайте у наші ряди! Поможім Україні у її борбі за свободу і щастє для своїх людий!

Член Т. У. М.

НА РІДНУ ШКОЛУ

На лісту, ч. 10 (яку переслало підписаному Українське Педагогічне Товариство, Секція: Рідна Школа, Львів, Ринок 10), яко добровільну жертву зложили слідуючі чесні Земляки:

По 1 дол.: В Ню Йорку: Мирон Сурмач, Д. Медов, Лев Івасюк, А. Загоруйко, Петро Малець, Михайло Джугала, Катерина Гупало. В Джерзи Сити: Іван Каштанюк, Стефан Гладкий о др. Онуфрій Ковальський (з Вотервліт, Н. Й.)

По 50 цнт.: В Ню Йорку: Володимир Книгиницький, Ів. Корилюк, Н. Сокальчук, Ф. Матлай, Мих. Соловський, Т. Онуфрик, Ів. Федун, Петро Мартинюк. В Джерзи Сити: Петро Мацьовський, Антін Онисин, Н. Н. Афтан Демянчик (Ґрін Айленд, Н. Й.), Н. Н. (Йонкерс, Н. Й.), Николай Стефаник, Петро Кушнір, Петро Шульган (Питсфілд, Месс.) Йосиф Стангретчук (Гадсон, Н. Й.).

По 25 цнт.: В Ню Йорку: А. Борик, Николай Максимович, Мих. Марків, Ів. Марусевич, Юліян Павлак, Мих. Заверуха, Текля, Анастазія і Петро Бемко (Бруклин, Н. Й.), Осип Логин, Йосиф Сілецький (Джерзи Сіті), Володимир Білоруцький і Н. Н. (Пасейк, Н. Дж.), Ілія Найда, Григорій Соколовський (Питсфілд, Месс.), Михайло Пращак (Гадсон, Н. Й.), Василь Футулуйчук (Вотервліт, Н. Й.); Н. Н. (Бронкс, Н. Й.) 10 цнт. і Семен Спак (Вотервліт, Н. Й.) 10 цнт. Разом $23.

Збірку провірили добр. В. Книгиницький, завідатель American Ukrainian Exchange в Ню Йорку, і добр. Семен Ялівський, завідатель „Свободи", в Джерзи Сіті.

Збірку дол. 23 пересано моні-ордером ч. 386429 до канцелярії Обеднання в Філаделфії на руки секретаря добр. Теодора Гриців, Room 608, 136 So. 4th Street, Philadelphia, Pa. Лісту ч. 10 звертається до Пед. Тов. у Львові.

Всім щирим жертводавцям в імени нашої Рідної Школи сердечне та велике спасибіг.

Ню Йорк, 29. червня, 1923.

Михайло Зазуляк.

ВАПНЯКИ

Вапновий углян належить до найбільше розповсюднених мінералів в природі. Разом з кремником є він головним складником твердої земної кори (літосфери) та находиться в ріжних мінеральних відмінах в численних осадових скалах. Майже всюди подибуються численні вапнякові поклади а іноді цілі гірскі пасма є збудовані з того мінерала.

Кристальною відміною вапняка є кальцит, що виступає часто в гарних кристалах зрослих з собою в громадки. Кристалізує в ріжних видах. Некристальні маси мають зернисту, волокнисту або збиту складню. Часом стрічаєся сопілякові форми або і такі, що пригадують вигляд инших тіл. Кристали вапняка даються легко лупати.

Від води кальцит є 2.7 разів тяжщий. Твердоту має більшу від камінної соли, а меншу від мягкого зеліза. Кристали є переважно прозорі, безбарвні, на стінах оказують скляний блеск. Стрічаються також і занечищені ріжними красками. З Ісляндії походять дуже чисті і гарні кристали (ісляндський шпат). Коли глянемо через грубшу плиточку ісляндського шпату, то побачимо при букви подвоєні. Причина лежить в тім, що кальцит розділює кождий впадаючий світляний луч на дві части (переломлює подвійно світло). Уживають його тому до оптичних інструментів.

у воді, в якій є заабсорбований двокис угля. Є то явище досить дивне, коли подумаємо, що не то скристалізований, але навіть добре спорошкований вапновий углян у воді майже зовсім не даєся розпустити. Причина розчинности лежить очевидно в присутности двокису угля, який з водою злучуєся молекулярно на нетривкий углянний квас. Той квас злучуєся дуже легко з вапновим угляном також на нетривку молекулярну злуку, яку називаємо квасним угляном вапу.

Однак квасний углян вапу розпускаєся у воді. У висшій температурі розчинність квасного угляну стає менша (замість збільшатися, як у всіх солях).

Не тажко зрозуміти тут се дивне явище. Квасний углян вапу розкладаєся у висшій температурі: відновлений углянний квас розкладаєся і собі на воду і двокис угля, а сей послідний розпускаючися менше у висшій температурі уходить частинно у воздух, а відповідна йому скількість угляну вапу опадає з розчину на дно як нерозчинний порошок.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ